

2024-03-19

Försvarsdepartementet
RättssekretariatetMagnus Lundberg
079-00 63 412
magnus.lundberg@tco.se

Remissyttrande över promemorian Avtal om försvarssamarbete med Amerikas förenta stater Ds 2024:2

Fö2024/00152

Tjänstemännens centralorganisation, TCO, har beretts tillfälle att yttra sig över promemorian *Avtal om försvarssamarbete med Amerikas förenta stater*, Ds 2024:2. TCO lämnar kommentarer och synpunkter på de förslag eller konsekvenser av förslaget som är av särskilt intresse för TCO.

Inledning

TCO konstaterar att många av de frågor som aktualiseras i promemorian avseende tillämpligheten av den svenska arbetsrätten kvarstår som outredda. Förutom de frågor som TCO tar upp här nedan vill TCO särskilt lyfta frågan om hur avtalet och de avtalslutande parterna förhåller sig till ILO:s tio kärnkonventioner i tolkningen av det föreliggande avtalet. Sverige har ratificerat samtliga dessa konventioner, medan USA endast har ratificerat två.

Det framgår av promemorian att villkor för anställning ska fastställas i enlighet med amerikanska lagar och författningar, samtidigt som detta ska ske med full respekt för rådande löner och arbetsrättsliga bestämmelser i Sverige. TCO vill här påpeka att vår uppfattning är att de olika synsätt som tillämpas i Sverige respektive USA på såväl individuell som kollektiv arbetsrätt medför att det ovanstående blir en ekvation som är svår att lösa. TCO anser att det som absoluta miniminivå borde krävas att parterna vid tillämpningen av avtalet i alla avseenden ska respektera ILO:s kärnkonventioner, och att detta också tydligt måste framgå av avtalet.

7.2.19 Viss amerikansk militärledd verksamhet i Sverige ska undantas från svenska regler om tillstånd och tillsyn

TCO vill i sammanhanget påpeka att i samband med införandet av arbetsmiljölagen diskuterades den immunitet som i straffrättsligt avseende tillkommer utländska beskickningar, och då konstaterades

att ”reglerna om immunitet sätter å andra sidan inte arbetarskyddslagstiftningen ur spel när det gäller t.ex. byggnadsarbete som entreprenör utför inom beskickningslokaler.”¹

7.2.20 Frågor om villkor för anställning

Som påpekas i promemorian framgår det av art. 24 p. 1 i avtalet att de amerikanska styrkorna och sådana organisationer som avses i artikeln får anställa personer som får arbeta i Sverige, dvs. exempelvis svenska medborgare, EU-medborgare och tredjelandsmedborgare med arbetstillstånd. Sådana s.k. lokala civilanställdas anställning ska enligt punkten 1 grundas på ett skriftligt anställningsavtal. Enligt art. 24 p. 2 anges vidare att villkoren för anställningen ska finnas tillgängliga för tilltänkta anställda under anställningsprocessen. Syftet med detta är att anställda ska få nödvändig information om anställningen.

I promemorian påpekas att det i art. 24 p. 2 anges att de amerikanska styrkorna och de icke-svenska organisationerna som avses i artikeln ska fastställa villkoren för anställning i enlighet med amerikanska lagar och författningar. De ska dock göra detta med full respekt för rådande löner och arbetsrättsliga bestämmelser i Sverige.

Vad som avses med uttrycket ”full respekt” är inte tydligt, men enligt promemorian får det ”antas innebära att bestämmelser som inte kan avtalas bort enligt svensk rätt respekteras när villkoren för anställning fastställs”.

TCO vill här påpeka att svensk arbetsrättslig lagstiftning med vissa undantag typiskt sett inte går att avtala bort, med mindre än att avvikelser görs genom kollektivavtal. Genom ett anställningsavtal kan man alltså t.ex. inte avvika från bestämmelserna i lagen (1982:80) om anställningsskydd.

Av art. 24 p. 2 framgår också att villkoren för anställning för de nämnda arbetstagarna ska fastställas i enlighet med amerikanska lagar och andra författningar. Det förutsätts att parterna i anställningsavtalet kommer överens om ett sådant lagval.

TCO vill här ifrågasätta rimligheten av att anställningsvillkoren för en lokalanställd arbetstagare i Sverige fastställs i enlighet med amerikanska lagar, vilket sannolikt också torde innebära att en eventuell tvist om anställningsvillkoren kommer att avgöras av en amerikansk domstol. Detta kan leda till en betydande ojämnavikt i

¹ Prop. 1976/77:149 s. 48.

förhållandet mellan arbetsgivaren och arbetstagaren både vad gäller kunskapsläget och avseende de processuella kostnaderna.

Therese Svanström
Ordförande

Magnus Lundberg
Jurist